

ISSN 1303-3972

İDOL

ARKEOLOJİ VE ARKEOLOGLAR DERNEĞİ DERGİSİ
5 Ayda Bir Yayımlanır EKİM - KASIM - ARALIK 2004 YIL: 6 Sayı: 23

DERNEĞİMİZ GENEL SEKRETERİ SONER ATEŞOĞULLARI ARKEOLOG CHARLES BURNEY İLE SÖYLEŞTİ

Soner ATEŞOĞULLARI*

Derneğimiz Genel Sekreteri Soner ATEŞOĞULLARI 1950'li ve 60'lı yıllarda ülkemizde kazı ve araştırmalar yapmış ancak daha sonra bilinmeyen bir nedenden dolayı kazı izni verilmeyen ünlü İngiliz arkeologu Charles BURNEY ile söyleşti

• Türkiye'ye ilk kez kaç yılında geldiniz?
1954'te.

• Öğrenci olarak mı geldiniz?
İngiliz Arkeoloji Enstitüsü'nün mensubu olarak geldim. O zaman arkeolog olarak yeni mezun olmuştum.

• Kaç yaşında idiniz?
23.

• Bugün kaç yaşındasınız?
74.

• İlk kez Doğu Anadolu'ya mı gittiniz?
Hayır. İlk önce Kuzey Anadolu'da çalıştım.
4Hangi dönem üzerinde çalıştınız?

İlk Tunç, Orta Tunç, Geç Tunç ve Demir çağı üzerinde çalıştım.

• Urartu kültürü üzerinde ne zaman çalışmaya başladınız?

1956'da. İlk kez Van'a gittiğimde Urartu hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Her şeyi orada öğrendim.

• O zaman öğrenciydiniz herhalde, sonradan mı doktoranızı yaptınız?

Hayır. Ben doktora yapmadım. O zamanlar bu tür araştırmaları yapmak için doktora yapmak gerekmiyordu. Araştırmacı olmak yetiyordu. Araştırma hümiyeti vardı.

• Muş - Kayalidere'deki araştırmalarınıza ne zaman başladınız?

1956'da.

• Kazılara ne zaman başladınız?

1965'te rahmetli Seton Lloyd ile beraber başladık. 1957'de Urartu üzerine ilk makalemi yazdım.

*Arkeolog Anadolu Medeniyetleri Müzesi
e-mail:soneratesogullari08@yahoo.com

• **Kayalidere'deki kazılarınızda ne gibi arkeolojik sonuçlar elde ettiniz?**

Kayalidere bir Urartu kalesi. Yalnız ilginç olanı kralın değil de, valinin kalesi. Bir tapınak ve büyük bir depo yapısı var. Doğu Anadolu'da kış şartları çok çetin geçtiği için iki metreden büyük depo küpleri yapmışlar. Erzaklarını büyük küpler içinde saklamışlar. Hangi kralın zamanına ait tam belli değil. Fakat zannederseniz M.Ö. 8. yüzyıla ait.

• **Yazılı belgeler bulmadınız mı?**

Küpler üzerinde bazı numaralar ve piktografalar vardı. İçindekinin buğday mı, şarap mı olduğunu gösteren. Ama çivi yazısı yoktu.

• **Kayalidere'den başka yerde kazı yaptınız mı?**

Hayır. Yalnız bir yıl Seton Lloyd'un yanında Beycesultan'da çalıştım.

• **Kayalidere'deki kazıyı neden devam ettirmediniz?**

Ben çok devam ettirmek istedim... Ama bazı Türk arkeologları istemediler. Onlara sormak lazım. Ama ne yazık ki bazıları şimdi rahmetli oldular...

• **Onlar mı istemediler yapmanızı?**

Evet. Çünkü Urartu bölgesini kendi özel arazileri gibi gördüler.

• **O zaman da mı vardı, böyle bölgeleri paylaşmak, başkalarını sokmamak?**

Maalesef evet. 1950'lerde Gordion'da Amerikalılara izin verilince bazı Türk arkeologları düşündüler ki, Urartu araştırmaları bizim olmalı. Bu genç İngiliz arkeologu bisik-

leti ile geldi, bazı şeyleri buldu, ortaya çıkardı... Yani herhalde korktular.

• **Kazı iznini Bakanlık mı vermedi?**

Evet. Onlara bazı yalanlar söylediler.

• **Ne gibi?**

Tam bilmiyorum. Çünkü o bilgiler emniyette kaldı. Ama maalesef yabancı birine iftira atmak çok kolaydı.

• **O zaman çok üzüldünüz mü?**

Tabii o zaman çok canım sıkıldı. Bugün artık 74 yaşındayım. Geriye dönüp baktığımda ne yapalım kısmet değilmiş diyorum. Ama mutlu olduğum bir şey varsa o da bugün Türkiye'nin önde gelen arkeologlarından birini yetiştirmiş olmam. Ege Üniversitesi'nde profesör olan Altan ÇİLİNGİROĞLU öğrencim olur. Bugün Van-Ayanis'te çalışıyor ve çok iyi sonuçlar elde ediyor. Biliyorsunuz Ayanis Urartu açısından çok önemli bir merkez.

• **Her şey normal geliştirdi Türkiye'de kazılar yapmak ister miydiniz? Elbette.**

• **Şimdi neler yapıyorsunuz? Bir şeyler yazıyor musunuz?**

Şimdi biraz yaşlandım ama yine de yazıyorum. Amerika'da Hititler üzerine yeni bir kitabım çıktı.

• **Türkiye'de arkeolojinin geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Tabi çok iyi de, yalnız daima para sorunu var.

• **O bütün dünyada var. Maalesef Türkiye'de sponsorlar yeterince devreye sokulamıyor.**

Evet ama parasız da olmuyor işte. Bir de daha fazla öğrenciyi yurt dışına göndermek lazım. Hem yabancı dil bakımından hem de beyin bakımından. Çünkü iyi bir arkeologun

her şeyi görmesi lazım. Bütün dünyada çok fazla tez yapılıyor. Günümüzde belli bir konu hakkında uzmanlaşma yaygınlaştı. Bizim zamanımızda böyle değildi. Yani daha çok biliyorlar ama daha az hakkında, anlatabiliyor muyum? Şimdiki arkeologların genel arkeoloji bilgileri yetersiz.

• **Domuztepe'yi nasıl buldunuz?**

Domuztepe Halaf kültürü açısından çok önemli bir yer. Burada bulunduğum 3-4 gün içinde çok şey öğrendim. Çok iyi gözlemlerim oldu.

• **Genç Türk arkeologlarına bir mesaj vermek ister misiniz?**

En hakiki ve en kıymetli şey vakittir. Vakitlerinin kıymetini bilsinler. Kendilerini her bakımdan çok iyi yetiştirsinler. Bu meslekte

gözlem yapmak çok önemlidir. Bir de yeni sonuçları, yeni bilgileri elde tutmamak, paylaşmak lazım. Haber hürriyeti olmalı. Herkes tez yapıyor ama sonuçlarını kimseyle paylaşmıyor. İyi bir arkeolog elindeki bilgileri diğer meslektaşları ile paylaşır. Ben buna tez endüstrisi diyorum. İngiltere'de de aynı durum var. Halbuki arkeoloji evrensel bir bilim dalıdır...

25.08.2004

Domuztepe Kazısı

